

П О З Ы В Ъ

РОДОЛЮБИВОГЪ СРЦА НА МИЛЕ СРБКИНЪ.

Сею драга, сею мила,
Ты ми среѣна увѣкъ была,
Сладка душо душе мое,
Мила кѣри майке твоѣ!

* * *

Твой ми сѣ погледъ благій
Као алемъ камень драгій;
Међу другимъ лѣпотами
Ты си сунце међ' звѣздама.

* * *

Ахъ изъ твои медны уста,
И изъ твога срца чиста
Слушао самъ често рѣчи,
Ахъ о роду сладке рѣчи!

* * *

Ты си родъ нашъ досадъ, мила,
Често пѣсмомъ поздравляла,
Ты ѣшь и садъ добра быти
И рѣчи ми послушати.

* * *

Србско име, славомъ дато,
Некъ ти увѣкъ буде свѣто,
Нѣмъ се дичи и поноси,
Ерѣ то роду славу носи.

* * *

Бзыкъ Србскій — вѣра света,
Одъ вышнѣгъ су Бога дата;
Зато Србски збори устн,
И врстомъ се частнымъ врсти.

* * *

Па кадъ нѣжномъ рукою држишь
Срб-одойче, сладко любишь:
Тадъ га Србскимъ духомъ данн
И млекоу га сама рани.

* * *

Да се крѣпи и оснажи,
И на дику роду служи;
Да л' што лѣпше може быти,
Чимъ се можешъ поносити? —

* * *

О я плявамъ у радости,
Ерѣ ты гледишь пуна сласти,
Како Србскій родъ се диже,
Својоу среѣи ступа ближе!

* * *

Люби родъ свой, голубице,
Да ти браѣа плету вѣнце:
У нѣмъ расте за те сивлѣ,
Лѣпо сивлѣ и ковилѣ.

* * *

О послушай сею мила!
Па ми среѣна увѣкъ была:
Србкниа е међ' другама *
Штоно сунце међ' звѣздама.
Милошъ Радоичиѣ.

ПОШТЕНА РѢЧЬ

одъ

Александра И. Бана,
Учителя у Ваѣву.

По смрти царице Милице остане самъ на
владѣнио нѣзинъ сынъ Стефанъ. — У прва вре-
мена управљали су Србскимъ народомъ войводе,

пакъ Жупани и Банови, пакъ Краљви и Царевни, пакъ Князеви, на послѣдку Стефанъ Гребляновић узме титулу Деспота. Стефанъ е био благочестивъ, милостивъ, умѣренъ у свачему, и любитель порядка; бойна срећа часъ му наклонна а часъ противна быяше; онъ е знао добро ползовати се политичними обстоятелствима, само кадъ е се то слагало съ његовомъ савѣшчу; еръ е ову свагда предполагао политики. Онъ се усиљавао, да у цѣлости одржи свою државу, којой е присаединио и jednu часть Босне, получену одъ Маџара; али узалудъ; живљы разрушители већ су се были дубоко укопали у срце царства; никаква рука већ не могла задржати падение истога. — Год. 1408. Вукъ, братъ Стефановъ, подпоможенъ одъ Турака, преотме брату одну половину Србiе; а кадъ после двѣ године онъ погине, опетъ одъ Турскога мача убиенъ, тада Ђорђе Бранковић подигне се, и скати одъ Стефана Вукове земљ. — Утроба ядне майке Србiе была е растрзана одъ руку собствены свои сынова; грозно властолюбiе великаша бы узрокъ свою зала, коя понадну њiо-во несрећно потомство. Деспотъ Стефанъ помоћу Маџара укроти Бранковића год. 1411., а одну годину после помири се съ њимъ коначно. Бранковићъ био е властолюбивъ, и овой проклетой страсти имаю се приписати многобройна злочинства, коима е онъ укалао свой споменъ, али у овой прилици показао се е поштень: обежавши Стефану непорушимо прiательство, остане тврдо при својой рѣчи, премда е лако могао одъ исте одустати, и поновити своя преѣшаня захтѣваня, год. 1413. и 1420., кадъ Стефанъ бы узбиенъ одъ Турака. Та непоколебима вѣрность задобыла е Бранковићу престолъ Србскiй, остављный му одъ Стефана, умршега безъ потомства. — Али и самъ овай владѣтель оставио намъ е те исте добродѣтели изредный примѣръ. Онъ е добро живiо съ Мехмедомъ, Баязитовымъ сыномъ, комъ е помогао побѣдити брата Мусу, и узити на престолъ Отоманскiй. Год. 1420. Мехмедъ, незна се изъ кои узрока, свадивши се са Стефаномъ, удари на Србию, те му отме Никоподь са велика другима подунавскимъ градовима Но опетъ се они помире, премда Мехмедъ не већ никада преотето вратио Стефану; тако живили су у миру све до Мехмедове смрти, коя се догоди године 1422. Тада се покаже добра прилика Стефану, да добые натрагъ възгубљне градове, и на то дѣйствително стану га наговарати њгови великаши; али онъ е обежао Мехмеду, да ће добро

пазити њгове сынове, па изъ тога узрока нехтѣде никако противу њи дигнути оружiе. Пlemenитый овай примѣръ единственъ е, може быти, у исторiи свѣта. Одржати задану рѣчь одному човѣку и после њгове смрти, то се више пута видѣло; али одржати му е са своiомъ штедомъ, и да бы му е одржали, неodusети оно, што намъ е онъ самъ неправдомъ и силомъ некада отео, то я мыслимъ не ющѣ ни еданъ владѣтель учинио. Я небу овде испытивати дужности царева, интересе државе и проча, али сматраюћи ово дѣло у самостоятельности њговой, сматраюћи га у вредности личного характера, оно е заиста велико и удивително.

Стефанъ Гребляновић жава е персонофикаця старога Србскога поштена.

МОЖЕ ЛИ БЛАГОНАРАВИЕ НАТРАГЪ УСТУПИТИ? И МОГУ ЛИ ОСВОБНIЯ ДУХА ЧОВЕЧЕСКОГА ЗАГУБИТИ СЕ?

(Продуженiе.)

Мы вѣруемо често, или баръ радо кажемо, да блaгoнaрaвиe уступити неможе, напредованя човеческого духа да се изгубити немогу, и да су душевна освобнiя изобрѣтениемъ печатнѣ ямачно одъ силе времена сачувана. Али пишу оно кнѣге быле, за чимъ е оскудѣвало, кадъ е духъ човеческiй натрагъ уступио, него е была одъ части воля къ читаню, кою кнѣге саме немогу дати, одъ части способность мыслити, и одъ части сила, одъ мыслiй употребљнiе чинити. Башъ и у нашемъ времени видили смо земљ, гдѣ владѣтели печатню онако злоупотребляваю, да свакой гнушенiе спроћу оне ране осећа, кою за отровану мора држати; видили смо и друге, гдѣ неоснована система закона онако неповѣренѣ спроћу свакого употребљнiя ума улива, да вѣрный збогъ страха, одъ његовогъ духовника забранѣный плодь списанiя, кои бы сумню њгову подкрѣпити могло, ни додирнути несме; онъ и избѣгава као некiй гаданъ грѣхъ, грѣхъ, къ коме га мале обмане примамлюю. Бадава е ниѣгопечатня кнѣге умножила, кое бы ужась инквизицие ил' невалялу свирѣдость мука відкриле; мы бы могли и мале и велике народе именовати, кои оне кнѣге имаю или су ии ичали, пакъ опетъ задуго њiово существованѣ пишу примѣтили. У рукописима сачувана дѣла стары мимоилазила су лакше руку власти, него ли наше кнѣге, и збогъ чега су маиѣ неповѣреня

подизала, нису была толико непрестанномъ пазеню ни подвргнута, као такође што ни талантъ научены одъ владѣтеля не быо ползованъ као орудіе, кое бы се противу народа употребити дало. Юштъ не свештенство читанъ кнѣга ни забранило, пакъ опетъ су зато находѣне се кнѣге безъ уплива на прави и дѣйствія човеческа остале. Цариградъ в велико изобиліе кнѣга имао, кое су свакоме приступне быле. Художество преписиваня наравно в споріе было него ли посао кнѣгопечатнѣ, али преписичи, у оно доба одвѣтъ умноженый редъ людѣй, у непресѣчномъ су дѣлаюу были; они су на дужетрайнѣмъ матеріама, него ли в артїа наша, писали, и одъ пайсаяннѣгъ времена Грчке литературе, или у ономъ вѣку, кой мы садъ сматрамо, одъ готово четрнаестъ столѣтїа, радили. Цариградъ юштъ никада не быо освоень и сва су сопровишта древности у нѣму чувана; варошь в населенїама умножена была, у кою су имуѣни землѣдржци, настоятели монастыра, основатели и учителя школа изъ провинція, одъ неприятели освоены, прибѣгавали, и подигнута цѣна кнѣга учинила е, да су се оне прилѣжнѣ храниле. Науке су при томъ непрестанно быле уважаване, и те су науке быле само ученость. Объяснители и школастици цѣтали су непрекидно, кой дѣла показую намъ неизмѣримый просторъ нѣового искусства. Найузвышеніе мысли, кое философія подае, найблагодороднїа чувства, кое е слобода у основима Грчке славе побудила, сва знаня повѣстнице Атинске и Римске стаяла су їмъ на заповѣсти. Грађани Цариграда могли су на свомъ языку израженіе републикански намѣра читати, као што е оно при уживаню свою права єдногъ слободногъ отечества ясно было. Нѣове собственне нрави, нѣови обичаи, нѣова народна опоминанїа могла су їмъ изяснити, што е нама понекадъ тавно остало; но нїама е оскудѣвало согласіе срца. Учени су объясняли са некомъ само точношю митологию, землѣописанїе, нрави и обичае стары, они су познавали са нѣовымъ языкомъ све фигуре говора, сва правила нѣовогъ стихотворенїа, сва украшенїа нѣове поезїе, но само їмъ е духъ оскудѣвао, и оскудѣвао їмъ е на свагда. Они су знали, колико е хиљада грађана сретно и славно у свакомъ окружїю оне Грчке живило, гдѣ су они садъ само неколико стотина робова гледали; они су могли прстомъ на мѣсто показати, гдѣ су храбри подъ Милкїядомъ и Темистокломъ безбройне войске Персїйски крадѣва уздржали; они су познавали све зако-

не, на коима се в равновѣсіе силе оснивало, или коима е достоинство човєка удивлѣнїа достойнїа државоосновоположенїама древности сачувано было, и нити бѣдность нѣовогъ отечества, нитъ упропашчаваня нападенїа нѣовы сусѣда, нити срамна влада Евнуха палате, могла їй е покренути, науку у оной древности тражити, кою су они на изусть знали. Одъ испытываня никакве друге вайде нису имали, осимъ што су само обогатили паметствованѣ; сила мыслѣна была е успавана, или ако се е и пробудила понекадъ, то се е бацала у безграничне теологичне распре, и тако їмъ се е полза чинила као осквернѣне наука. Заиста паметодостойный и не єдиный примѣръ, кой намъ показуе, како е бесплодно душевно наслѣдіе прошлы столѣтїа, кадъ живоме роду сила оскудѣва, употреблѣнїе отудъ чинити. Нестои до тога, кнѣге само сачувати, него душу човєка сахранити, не смѣштай мыслїй, но способность мыслити. Кадъ бы избирали између совокупногъ искусства, кое е одъ почетка времена задобывено, оно многоцѣнно сокровиште човеческе мудрости, и то у дѣятелности духа, то бы заиста овой безъ разсуђаваня преимущство дали, и рѣшили бы се на то, ню у човєку нѣговати, развїяти, и противъ свакогъ нападенїа бранити. Она сама остае неповређена, и свакой ѣе намъ губитакъ надокнадити, а литерарно богатство само неможе душевну способность нити добродѣтель избавити.

(Конаць слѣдуб.)

ИСТИННА АНЕКДОТА.

Єдна лѣпа госпа, кое е како у Chronique scandaleuse Мадрида, тако и у друштвима врло добро позната, и чїе слабости изискивале су, да се съ мужемъ своимъ разведе, имала е доста вѣштїне, да неко такође врло добро познато лице робомъ своимъ учини. Госпа та и господинъ нађоше се не давно у Араносцу, башъ кадъ е краљица садашня Исабела тамо была. Краљица ю е више пута учила, и єдномъ не само показала, да се той госпи диви, но и изразила се, да ю жели познати. Дворске даме, съ коима е краљица говорила, кажу їой: да та госпа, коїой се она диви, не сходна, да буде друга краљичина, да е она окаляного характера, и, што е юштъ найгоре, да то свакой зна. „Како то? Шта е она учинила?“ запыта краљица. „Она од давно живи разведена одъ свога мужа,“ буде одговоръ. „Бл' то све?“ рече краљица. „Па

шта е то зло? Кадъ мужа свога нелюби, то право има, ако одъ њѣга отиде. Вы видите, да и я са Павомъ (издевано име њѣнога мужа Дон' Францишка) разстављѣна живимъ, ерѣ га сносити немогу. Ако жена мрзи на свога мужа, то право има, ако га едан-путъ за свагда остави. Зарѣ жена една мора цѣлога свога живота несрећна бити, ако се случайно за човека уда, кога презире? Ту, нема грѣха, ако бѣдна жена тражи, колико е могуће, срећномъ бити. Видите л' само мою матеръ; она истина неможе се тако извинити, па колико е съ Ріацаресомъ живила, докѣ се нѣ вѣнчала. А свакій зна, да е моя маи светица.“ То е све краљѣнца тако искрено и съ такимъ внутреннимъ увѣренѣмъ рекла, да никакве сумњѣ о томъ нема, да разлика између порока и добродѣтели никада у душу њѣну ули-

вена нѣе. Не давно прими она едно дугачко писмо одъ свое майке; чимъ е рукопись спазила, таки се досѣтила, шта ѡѣ пише. „Ахъ Боже!“ уздана, „опеть проповѣди, ништа но проповѣди и проповѣди, проповѣди безъ края и конца одъ мое миле майке.“ „Али ваше ће величество своѣѣ свѣтлой майци барѣ толико чести указати, да њѣно писмо прочитате, можда има у њѣму штогодъ занимателно.“ „Не, не, я знамъ сваку рѣчь у њѣму, и нетрудећи се читати га. Та вы све знате: мама заслужуе да се канонизира, и я то болѣ знамъ него итко. Ал' време проповѣдѣ одъ маме е прошло. Ето, то е заслужило њѣно писмо,“ и при томе га разкида на парчета и бацѣ. „Но айдемо; вече е лѣпо и ладовито; ибићемо шетати се, и о чему другомъ разговарати се, а не о мамѣ и њѣнима проповѣдима.“ (О. Н.)

С М Ъ С И Ц Е.

ПРОСТО-НАРОДНО ПРАВДОСЛОВНО ПЫТАНЪ.

(Одъ Т. Влаваѣа.)

Три заедника заедно идући по свѣту по дѣлима свое трговине, и носѣћи са собомъ сандукъ съ новцима и другима своима потребама, дођу у одну ва рошь, и стане се у њѣѣ у одну гостилницу, докѣ некій свой посаѣ несврше. Едномъ сва троица пођу у купалиште, заказавши гостилнику, да ни едномъ безъ све троице не да сандукъ съ новцима отворати; ерѣ ако то допусти, и тимъ догоди се, да што нестане изъ сандука, или и савъ сандукъ: онда онъ да ће морати све оно своѣѣмъ собственносѣ накнадити по постоемъ реду. Дошавши она овако у купалиште: увиде ту, да су заборавили преобуке и чешаль. Даду на ово едномъ између њѣи ключъ одъ сандука, и пошлю га натрагъ у гостилницу, да извади изъ сандука преобуке и чешаль, и да донесе у купалиште. Овай ѣѣ опомене на условіѣ њѣѣво о сандуку съ гостилникомъ, по комъ да неће моћи отворити безъ њѣи све троице сандукъ. Они му на ово даду одъ себе билѣге, рекавши: да ће му дати по њѣима гостилникъ отворити сандукъ; будући да оне одобрѣѣ њѣѣво у томъ показую. Садъ онъ на ово склони се и оде у гостилницу. Дошавши у њѣ, прѣяви се гостилнику и каже му, зашто е и како дошаѣ. Гостилникъ на ово допусти му отворити сандукъ; но онъ отворивши га самъ безъ гостилника, узме све новце изъ њѣга и утече съ њѣима. На ово, она двоѣнца у купалишту, дуго чекајући на свога трећѣга друга, дођу у сумню о противномъ каквомъ случаю съ њѣимъ, и врате се

одма и они натрагъ у гостилницу. Но кадъ дођу у њѣ, и дознаду шта се догодило съ њѣѣѣмъ новцима, одма одъ гостилника по реченомъ условіѣ подпуну украђену ѣѣмъ суму новаца пошшту. На ово ѣѣмъ онъ не даде никако друге свое новце за оне њѣѣѣѣ украдене, те отиду најпосле съ њѣимъ зато и у судъ, кои одъ стране свое рѣши: да нема право онъ дати ѣѣмъ свое новце за оне њѣѣѣѣ, другомъ њѣѣѣѣмъ украдене; и тако да они сами мораю штету свою поднѣти, противно изговору гостилника у смотреніѣ реченогъ условіѣ. —

На ово е пытанъ овде: конѣмъ то изговоромъ њѣѣѣѣ мораѣ наплатити гостилникъ украдене новце по условіѣ изложеномъ?

СИТНИЦЕ.

* *Англець* е онда само срећанъ, какъ му врло зло иде; *Шотаць* онда е само кодъ куће, кадъ се на страни налази; *Ириць* онда е само миранъ, кадъ е у рату; *Италијанаць* онда е само храбаръ, кадъ е заточенъ; *Французъ* само онда мударъ, кадъ будалаштину чини; *Нѣлаць* онда само срећанъ, кадъ спава.

НОВА КНИЖИГА.

Кратка Ерцеговачко-Босанскѣѣ краљѣва Повѣстница. Иоаномъ Раичемъ Архимандритомъ съ Немецкога на Славенскѣѣ 1793. а 1847. са Славенскогъ на Србскѣѣ преведена Никшићемъ. Ђорђа М. Ерсевица. У Београду. У Правителственоѣ Книгопечатни. 1847. — На 12-ни, стр. XX., 66.

Учредникъ Милошъ Поповићъ

Издано и печатано у Правителственоѣ Книгопечатни у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА